

19/4950 - Hørings svar fra Bergen Kommune på Høring av NOU 2019: 20 En styrket familietjeneste - via regjeringen.no

Vårt saksnummer: 19/4950

Høring: Høring av NOU 2019: 20 En styrket familietjeneste

Levert: 24.03.2020 15:44:25

Svar type: Uten merknader

Gruppering av høringsinstanser: Kommune

Avsender: Bergen Kommune

Kontaktperson: Britt Randi Hjartnes Schjødt

Kontakt e-post: Britt.randi.schjodt@bergen.kommune.no

På grunn av kosonasituasjonen har ikke uttalelsen vært behandlet i bystyrets organer. Vi vil ettersende protokoll fra utsatt møte medio april.

Byrådets vurdering og forslag til høringsuttalelse fra Bergen kommune:

Departementet har levert en grundig utredning av familievern i Norge. Sentrale familietemaer og hvordan familieliv og familievern tjeneste har utviklet seg er beskrevet grundig, sammen med hva som har vært familievernets formål og samfunnsoppdrag. Dette er viktige, grundige og gode oppsummeringer.

Utredningens del IV beskriver deretter framtidens familievern, tematisert under til sammen 9 underkapitler. Hver av disse underkapitlene avsluttes med utvalgets forslag til tiltak. Byrådet mener at de fleste av underpunktene beskriver viktig utvikling for videre arbeid og kan i mange tilfeller gi sin tilslutning til forslagene. Det er en betydelig overlapping mellom temaene og tiltaksforslagene. Byrådet gir derfor en samlet tilbakemelding med konkrete innspill for mange av tiltakene på tvers av kapitlene.

Innspill til hvordan familievernets nåværende og framtidige arbeid og utvikling beskrives og begrunnes:

Utredningen peker på mange utviklingsbehov for et utvilsomt viktig tjenesteområde for barn og foreldre. Dette er et område der kommuner allerede har stor innsats og der familieteoretisk og familierapeutisk kompetanse er viktig og etterspurt.

Det er en generell opplevelse gjennom utredningen at utfordringer og framtidens mandat for familievernnet beskrives, uten at utvalget har orientert seg tilstrekkelig hvordan nasjonale faglige føringer og kommunal praksis og ansvar har utviklet seg de siste årene. Kommunen og familievernnet har mange felles og overlappende målgrupper. Ingen av de bestilte rapportene utvalget har innhentet handler i særlig grad om det som ellers og allerede finnes i mange, og særlig i større, kommuner. Rapportene er preget av å ha fokus på familievernets fagfolk og kompetanse, uten tilstrekkelig refleksjoner om og fra kommunenes helhetlige kontekst og tverrfaglige samarbeidsarenaer. Barn, foreldre og familier virker ikke å være spurt.

Bergen kommune mener:

Den kompetansen familievernnet besitter er både relevant, nødvendig og kompletterende for det tverrfaglige oppdraget som kommunene allerede har gjennom sine lovverk. Dette gjelder både foreldreomsorg, familieterapeutisk arbeid og psykisk helsearbeid. Psykisk helse bygges gjennom relasjoner, relasjoner preges av psykisk helse. Dette gjelder mellom barn og andre barn, mellom barn og voksne og mellom voksne – både innad i familier og på samfunnets arenaer (barnehage, skole, nærmiljø, arbeidsliv osv.).

Det som beskrives som historisk bakteppe for familievernets framvekst er i dag en del av kommunal virksomhet. Det som i utredningen beskrives som framtidens sentrale perspektiv, tema, målgrupper, kvaliteter og metoder i familievernnet er, for en stor del, allerede på plass i svært mange kommuner. Til sammenligning med familievernets 439 terapeuter nasjonalt, har Bergen kommune ansatt 270 fagfolk i våre Barne- og familietjenester. Teller vi med barnevern, utekontakt og andre tjenester for barn og unge og deres foreldre har Bergen mer enn 600 fagansatte med utdanning på høyskole-/universitetsnivå med ulike etterutdanninger, spisskompetanse og spesialiteter. Dette utgjør en betydelig og høykompetent samarbeidspart for familievernets fagfolk.

Det er mange grunner til den utviklingen vi har sett i kommunene:

Kommunal helse- og omsorgstjenestelov løfter (siden 2011) fram psykisk helse som sidestilt til fysisk helse. Barnevernloven lovfester at tjenesten skal samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer når dette kan bidra til å løse oppgaver som den er pålagt. I forslaget til ny barnevernlov gjøres kommunens plikt til å sikre barnets rett til medvirkning, -og barnevernstjenestens samarbeidsplikt mer eksplisitt, det siste jamfør kapittel 15-1 i forslått ny barnevernlov: «Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer. Kommunen skal sørge for å

samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier. Kommunestyret skal selv vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide». Her har de fleste kommuner endret praksis før loven trer i kraft.

Forståelsen av hvilke konsekvenser vold i nære relasjoner, tidlig traumatisering og omsorgssvikt, mobbing, livskriser og andre belastninger har for framtidig psykisk og fysisk helse får stadig sterkere betydning for kommunens faglige arbeid. Behovet for innsats mot vold i nære relasjoner er framhevet i sentrale føringer til kommunale helse- og omsorgstjenester. Myndighetene har styrket kravet til folkehelsearbeid med tanke på helsefremmende og forebyggende tiltak for barn og unge og deres psykiske helse. Det forebyggende barne- og familiearbeidet har dessuten blitt styrket gjennom både faglige retningslinjer, forskrifter, fagressurser og kompetanse. Psykologer er en lovbestemt faggruppe i kommunene fra 2020.

Både helsestasjon- og skolehelsetjenestemandatet er utvidet, lavterskel psykisk helsetjenester for barn og foreldre er betydelig styrket. Primærhelsemeldingen beskrev arbeidet for barn og unge og deres foreldre på tvers av lovverk og tjenesteområder, og vektla samordning og helhetlig samarbeid. Det er et stort fokus i kommunen på at innsats for barn og foreldre skal utøves med et relasjons- og familieperspektiv og at tjenester og innhold skal utvikles sammen med mottakerne. Det gjelder både i barnehage og skole, i forebyggende og lavterskel helsetjenester, i barnevernet og andre kommunale tjenester. Til sist peker Bergen kommune på regjeringens 0-24-samarbeid for å gi bedre koordinerte tjenester og en mer helhetlig innsats for utsatte barn og unge under 24 år og deres foreldre og familier. Et mål med 0-24-samarbeidet er å finne løsninger som bidrar til å bryte med «silotenkning» på alle nivåer i forvaltningen – på tvers av 5 departement. Dette er en strategi som også skal følges av forskning (BarnUnge21).

Alle disse føringene er tydelige både fra Helse- og omsorgsdepartementet og til dels også fra Kunnskapsdepartementet, men virker ikke å være lagt til grunn og kun ubetydelig omtalt i denne utredningen.

Innspill til benevnelse og forvaltningsnivå:

Utvalgets aller viktigste argument for statlig styring er at tjenesten fortsatt bør være en selvstendig og særegen tjeneste med nasjonal koordinering og finansiering. Utvalget uttrykker bekymring knyttet til kompetansenivå, likeverdige tilbud og faglig arbeid hvis familievernnet flyttes fra statlig nivå.

Bergen kommune minner om at da Lov om familievern (av 1.jan 1998) definerte familievernet som en «spesialtjeneste» (s 67), var det store diskusjoner i Odelstinget hvorvidt dette skulle være en helse-, sosial- eller spesialtjeneste. Odelstinget vedtok at det skulle være en helsetjeneste, men dette ble omgjort med knappst mulig flertall i Lagtinget og ble deretter kalt «spesialtjeneste» under statlig forvaltning.

Bergen kommune mener:

Bergen kommune er ikke enig i at familievernet fortsatt bør være en spesialtjeneste på statlig nivå. Behovet for koordinering, faglig utvikling og finansiering kan løses med innovasjonsdrevet tjenesteutvikling i et tverrfaglig samarbeid mellom partene og med øremerket finansiering i en overgangsperiode. Deretter må arbeidet forskriftsfestet og tillegges faglige føringer. Bergen kommune ser heller ikke at familievernet er en «spesialtjeneste» når kommunene har utviklet tilsvarende og til dels høyere kompetanse enn det familievernet besitter.

Slik Bergen kommune ser det, arbeider familievernet med kommunale oppgaver uten å være en del av en tverrfaglig helhet i kommunen. Slik Bergen kommune ser det, er familievernet en helse- og familietjeneste i bred og moderne forstand. Begrepet «spesialtjeneste» framstår i 2020 som en kunstig benevnelse.

Bergen kommune peker på at barne- og familiearbeid i mange kommuner, ikke minst i større kommuner som Bergen, er betydelig styrket og modernisert gjennom de siste årene. Kommunene har stadig utviklet sine tverrfaglige samarbeidsrelasjoner, de har felles arenaer for barn og familier, tverrsektoriell statistikk og budsjett, samt folkehelse- og levekårsoversikter. De fleste familievernkontor vi også i framtiden, uansett organisering, være sentralt plassert i større kommuner og må kunne arbeide over lengre avstander og på «utedager» i randkommuner.

Navnet Barne- og familietjenesten og Barn- og familiehjelpen er allerede tatt i bruk i Bergen og mange andre kommuner. Noen kommuner bruker begrep som Familiehjelpen, Familiens hus, Barn- og familiehus osv. Det vil skape forvirring blant barn, unge, familier og samarbeidsparter om «familievern» omdøpes til «familietjeneste».

Familievernet må flyttes fra statlig til kommunal forvaltning. En hovedgrunn til at Bergen kommune kommer til denne konklusjonen er både de oppgavene som allerede gjøres og den kompetansen som allerede finnes i kommunen. Men det er også begrunnet med utredningens beskrivelse av at samarbeidet mellom familievernet og kommunen er for dårlig og må styrkes.

Da er det svært uheldig – og ikke lengre logisk når vi ser på oppgaver og metoder – at familievernnet og kommunen ikke er på samme forvaltningsnivå. Slik Bergen kommune ser det, er det heller ikke i tråd med nasjonale føringer om mer samarbeid og helhetlig oppgaveløsning på kommunalt nivå.

Det er uheldig og ulogisk både for de som skal motta hjelp og de som skal samarbeide for, rundt og sammen med innbyggerne, hvis familievernnet fortsatt blir liggende på statlig nivå. En overføring av familievernets oppgaver og kompetanse til kommunene vil være en stor fordel og gjøre samarbeidet enklere, til nytte både for befolkningen, familievernnet og for kommunene.

Vedtakskompetanse:

Byråds fullmakter § 7: Byrådet avgir høringsuttalelser på vegne av Bergen kommune. Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret.

Denne høringen har ikke vært til behandling i Forretningsutvalget. Byrådet anser likevel saken å være prinsipiell og innebære politiske avveininger og vurderer at høringsuttalelsen derfor bør avgis av Utvalg for helse og sosial på vegne av Bergen kommune.

Byrådet innstiller til Utvalg for helse og sosial å fatte følgende vedtak: Bergen kommune avgir høringsuttalelse til «NOU 2019:20 En styrket familietjeneste» slik den fremkommer av byrådets forslag.

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på www.regjeringen.no.